

Nr 2

Memorial med överlämnande av fullmäktiges i riksgäldskontoret till innevarande riksdag avgivna, till bankoutskottet avlämnade berättelse.

Bankoutskottet, som vid sitt första sammanträde denna dag emottagit den av fullmäktige i riksgäldskontoret, jämlikt § 51 av det för nämnda verk gällande reglementet, till riksdagen avgivna berättelsen angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning under den tid, som förflutit sedan fullmäktiges berättelse till 1955 års riksdag avgavs, får härmed enligt gällande instruktion till riksdagen överlämna samma berättelse.

Stockholm den 18 januari 1956

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Mogård, De Geer, Boo, Werner, Kronstrand, Eliasson, Stähle och Danmans;

från andra kammaren: herrar Severin i Stockholm, Schmidt, Nilsson i Landskrona, Nordqvist i Karlskoga, Gustafson i Göteborg, Gavelin, Persson i Norrby och Johansson i Kalmar.

Fullmäktiges i riksgäldskontoret berättelse till riksdagen

Fullmäktige i riksgäldskontoret får härmed jämlikt § 51 av det för verket gällande reglementet avgiva berättelse om riksgäldskontorets ställning och förvaltning under den tid, som förflutit sedan fullmäktiges berättelse till 1955 års riksdag avgavs.

Under november 1955 utkom *riksgäldskontorets årsbok för budgetåret 1954/55* innehållande text- och tabellmaterial till belysande av riksgäldskontorets verksamhet jämte vissa uppgifter även för tiden efter budgetårets utgång. Beträffande nämnda period torde fullmäktige få hänvisa till årsboken; i det följande lämnas sålunda allenast en kompletterande översikt över riksgäldskontorets rörelse under senare halvåret 1955.

I avseende härå meddelas inledningsvis ett sammandrag av *riksgäldskontorets utgifter och inkomster* under tiden 1 juli—31 december 1955 (netto i mkr):

	Utgifter	Inkomster
Kassaförstärkning åt statskontoret	1 065	—
Kapitalbudgeten	520	—
Rörliga krediter	—	18
Övriga konton	—	3
	<u>1 585</u>	<u>21</u>
Upplåning	—	1 557
Kassaminskning	—	7
	<u>Summa 1 585</u>	<u>1 585</u>

Under senare halvåret 1955 utbetalade riksgäldskontoret alltså i kassaförstärkning till statskontoret 1 065 mkr samt å kapitalbudgeten och rörliga krediter (520 — 18 =) 502 mkr eller sammanlagt 1 567 mkr. Utgifterna finansierades till största delen genom upplåning, vilket medförde en ökning av statsskulden under halvåret med 1 557 mkr till 16 081 mkr den 31 december 1955.

Upplåningen skedde huvudsakligen genom försäljning av skattkammарväxlar till riksbanken. Sålunda ökades riksgäldskontorets tillfälliga växelkrediter i riksbanken under andra halvåret 1955 med 1 375 mkr till 1 700 mkr den 31 december 1955. Från postgirokontoret upplånade riksgäldskontoret på avistaräkning 335 mkr, men återbetalade å andra sidan till postgirokontoret och postsparbanken förfallande depositioner å 191 mkr. Nettoinlåningen från posten uppgick därför till 144 mkr. Genom obligationsförsäljning inflöt till riksgäldskontoret, efter avdrag av inlösta förfallande obligationslån, netto 38 mkr.

Riksgäldskontorets ställning vid slutet av år 1955 framgår av den såsom bilaga till denna berättelse fogade *balansräkningen*, utvisande ett samman-

drag av riksgäldskontorets tillgångar och skulder samt de förändringar, som inträtt efter den 30 juni 1955 å de däri redovisade konton.

I anslutning till ovanstående sammanställning meddelas i det följande mera detaljerade uppgifter rörande vissa däri upptagna poster.

Kassaförstärkning åt statskontoret

Riksgäldskontorets fordran hos statskontoret för lämnad kassaförstärkning utgjorde den 1 juli 1955 2 650 mkr. Den 31 december 1955 hade statskontorets ifrågavarande skuld till riksgäldskontoret ökat med 1 065 mkr samt utgjorde sålunda 3 715 mkr, vilket i jämförelse med motsvarande tidpunkt närmast föregående år innebär en minskning med 5 mkr.

Kapitalbudgeten

Riksgäldskontorets utgifter och inkomster å investeringsbemyndigandena för de olika kapitalfonderna under andra halvåret 1955 fördelar sig på följande sätt.

	Mkr
Nettoutgifter:	
Televerkets fond	27
Statens järnvägars fond	38
Statens vattenfallsverks fond.....	110
Luftfartsfonden	2
Statens allmänna fastighetsfond	6
Försvarets fonder	7
Statens utlåningsfonder	333
Fonden för låneunderstöd	126
Fonden för förslag till statsverket.....	10
	660
Nettoinkomster:	
Fonden för kreditgivning till utlandet.....	10
Fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster.....	130
	140
	Netto 520

Utgifterna till statens utlåningsfonder och fonden för låneunderstöd å tillsammans 459 mkr (333 + 126) utgöres av nyinvesteringar å 472 mkr, varav 338 mkr till lånefonden för bostadsbyggande och 130 mkr till tilläggsån till viss bostadsbyggnadsverksamhet. Härifrån avgår återbetalningar å 13 mkr från fonder under avveckling. De under fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster upptagna inkomsterna å 130 mkr utgör disposition av anslag för budgetåret 1955/56 under huvudtiteln Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster, avseende huvudsakligen avskrivning av tilläggsån till viss bostadsbyggnadsverksamhet. Anslag till ifrågavarande avskrivning anvisades tidigare under huvudtiteln Avskrivning av nya kapitalinvesteringar.

Rörliga krediter

Riksgäldskontorets fordran för utbetalningar till vissa myndigheter å för dem jämlikt riksdagens beslut i riksgäldskontoret öppnade rörliga krediter, som den 30 juni 1955 utgjorde 800,6 mkr, minskades under andra halvåret med 18,0 mkr till 782,6 mkr på sätt framgår av följande uppställning.

Myndighet	Medgiven högsta kredit mkr	Räntefot fr. o. m. 19/4 1955 %	Utestående belopp den 30/6 1955 mkr	2:a halvåret 1955 Utbe- talda belopp mkr	Återbe- talda belopp mkr	Utestående belopp den 31/12 1955 mkr
Telestyrelsen	55,0	4 1/4	—	5,0	—	5,0
Järnvägsstyrelsen	100,0	›	23,0	67,0	90,0	—
Vattenfallsstyrelsen	75,0	›	15,0	50,0	15,0	50,0
Domänstyrelsen	50,0	›	15,0	42,0	57,0	—
›	20,0	›	20,0	—	—	20,0
›	10,0	4 1/2	10,0	—	—	10,0
Luftfartsstyrelsen	3,0	4 1/4	—	—	—	—
Statens reproduktionsanstalt....	0,6	›	0,6	—	—	0,6
Försvarets fabriksstyrelse	15,0	›	—	—	—	—
Marinverkstäderna	13,0	›	1,0	—	—	1,0
Riksnämnden för ekonomisk för- svarsberedskap	1 740,0	›	526,0	—	—	526,0
AB Svenska tobaksmonopolet ..	10,0	›	—	—	—	—
Svensk spannmålshandel, ekono- misk förening	2 190,0	5	130,0	15,0	36,0	169,0
AB Vin- och spritcentralen	10,0	4 1/4	—	—	—	—
Norrbottnens järnverk AB	75,0	5	60,0	11,0	10,0	61,0
Summa	1 366,6		800,6	190,0	208,0	782,6

^{1, 2} Kungl. Maj:t har medgivit, att den av riksdagen beviljade rörliga krediten må disponeras intill resp. 549 och 140 mkr.

Riksgäldskontorets upplåning under andra halvåret 1955

Av nedanstående sammanställning framgår förändringarna i statsskuldens sammansättning under andra halvåret 1955.

	30/6 1955 Mkr	31/12 1955 Mkr	Förändring Mkr
Räntelöpande obligationslån	9 430	9 465	+ 35
Premieobligationslån	1 898	1 901	+ 3
Statsskuldförbindelser	288	290	+ 2
Sparobligationer och rikskonton	71	62	— 9
Inlåning från sparbanker	44	44	—
Marshall-lånet	106	106	—
Av staten övertagna lån	25	21	— 4
Prisutjämningsavgifter vid export av trävaror m. m....	805	805	—
Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m.	988	1 119	+ 131
Skattkamarväxlar	870	2 269	+ 1 399
Summa	14 524	16 081	+ 1 557
Därav:			
Fonderad statsskuld	12 503	12 501	— 2
Tillfällig statsskuld	2 021	3 580	+ 1 559
Summa	14 524	16 081	+ 1 557

De viktigaste förändringarna i statsskulden under senare halvåret 1955 framgår av följande redogörelse.

Räntelöpande obligationslån

Den 1 juli 1955 förföll 1945 års 3 % lån för inlösen av enskilda järnvägar och den 15 september 1955 1953 års 2 1/2—2 3/4 % lån av 15/12 (2-åriga lånet) till betalning med resp. 27 och 71 mkr. Lånen inlöstes på resp. förfalldagar.

Å det under april 1955 emitterade 1955 års 4 1/2 % lån av 9/5 tecknades sammanlagt 434 mkr. Av det tecknade beloppet hade den 30 juni 1955 till riksgäldskontoret redovisats 292 mkr. Resterande belopp, 142 mkr, har inbetalts till riksgäldskontoret under juli—augusti 1955.

Den influtna lånevalutan redovisas här nedan.

Lån	Nominellt belopp kr	Provi- sion kr	Influtet belopp kr	Kurs %	Effektiv räntefot %
1955 4 1/2 % lån av 9/5..	434 289 500	840 278	433 449 222	99,807	14,513

¹ Under förutsättning att lånet blir utelöpande under 24 år till den 9 maj 1979.

Å det i maj 1955 emitterade *bostadspremielånet* å 100 mkr hade t. o. m. den 30 juni 1955 försålts 25 mkr. Under juli 1955 försålles ytterligare 3 mkr. Av valutan för lånet, som skulle användas för underlättande av bostadsfinansieringen, har den 23 augusti 1955 genom riksbankens förmedling från postsparbanken uppköpts nominellt 10 mkr av 1944 års 3 1/2 % lån av 15/12 till en kurs av 94 %. Sistnämnda lån har nedskrivits med det uppköpta beloppet 10 mkr.

Statsskuldförbindelser

Statens skuld på grund av upplåning mot statsskuldförbindelser uppgick den 30 juni 1955 till 288,2 mkr.

Under andra halvåret 1955 förföll statsskuldförbindelser å tillsammans 4,3 mkr (1/10 1955 3,6 mkr, 31/12 1955 0,7 mkr). Därav omsattes 3,6 mkr till 4 1/4 % ränta förfallande 1/10 1965 samt inlöstes 0,7 mkr.

Av yrkesskadeförsäkringsfondens under »Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m.» i riksgäldskontoret deponerade medel, som uppsagts till återbetalning, förföll 2 mkr den 1/10 1955. Detta belopp placerades i statsskuldförbindelser löpande med 4 1/2 % ränta och förfallande till betalning 1/10 1979, med konverteringsrätt för riksgäldskontoret fr. o. m. 1/10 1965.

Statens skuld på grund av upplåning mot statsskuldförbindelser ökades således under andra halvåret 1955 med 1,3 mkr och uppgick den 31/12 1955 till 289,5 mkr.

Sparobligationer

Enligt beslut av fullmäktige den 6 oktober 1955 skall försäljningen av sparobligationer upphöra fr. o. m. den 1 februari 1956. Bestämmelsen att sparobligation tillhörande fjärde emissionen på förfalldagen automatiskt

överförs till femte emissionen skall dock gälla tillsvidare. Detta innebär, att sparobligationerna komma att förfalla till inlösen successivt under tiden 1/1 1958—1/7 1968.

Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m.

	Mkr
Den del av statsskulden, som redovisas under ovanstående lånegrupp, utgjorde den 30 juni 1955.....	987,6
Under andra halvåret 1955 ökades denna skuld genom avistainlåning från postgirokontoret med	+ 335,0
Å andra sidan minskades skulden genom inlösen av följande lån:	
Statens pensionsanstalt (netto).....	6,7
Yrkesskadeförsäkringsfonden (konverterat mot statsskuld-förbindelser, se sid. 5)	2,0
Postsparbanken	
Deposition per 30/9 1955 (2,65 %).....	10,0
» » 31/10 1955 (2,65 %).....	20,0
» » 31/12 1955 (2,65 %).....	<u>10,0</u>
	40,0
Postgirokontoret	
Deposition per 31/7 1955 (2,6 %).....	25,0
» » 1/10 1955 (2,9 %).....	6,0
» » 31/10 1955 (2,65 %).....	20,0
Lån av 17/4 1953 å ursprungligen 150 mkr, varav 100 mkr den 30/6 1955 omsattes per 31/12 1955 (2,75 %). Lånet inlöstes den 22/11 1955.....	<u>100,0</u> 151,0
Exportkreditfonden	
14 dagars uppsägning (2 %)	0,4
1 års uppsägning (3 %)	<u>3,2</u>
	3,6
Skulden utgjorde den 31 december 1955.....	<u>1 119,3</u>

Ränta å postgirokontorets avista-medel har fr. o. m. den 1 juli 1955 höjts med 1/4 % och utgår tillsvidare efter 1 %.

Skattkammarväxlar

Beloppet av utelöpande skattkammarväxlar utgjorde den 30 juni 1955 sammanlagt 870,30 mkr och ökade under andra halvåret med 1 399,1 mkr till 2 269,4 mkr.

Fördelningen av utelöpande växlar per den 30 juni och 31 december 1955 på olika förfallotider ävensom tillämpade diskontosatser framgår av nedan lämnade sammanställning:

Utelöpande skattkamarväxlar den 30 juni 1955			den 31 december 1955		
Förfalldag	Diskonto %	Mkr	Förfalldag	Diskonto %	Mkr
14/7 1955.....	2,4 —1,85	171,0	14/1 1956	2,6—2,0	182,0
23/7	1,35—0,95	325,0	23/1	1,9—1,75	1 700,0
14/9	2,4 —2,1	137,3	14/3	2,5—2,1	190,2
14/11	2,4 —2,2	143,0	14/4	2,5—2,2	93,2
14/12	2,3 —2,2	59,0	14/5	2,5—2,4	104,0
14/1 1956.....	2,4 —2,3	25,0			
14/3	2,4	10,0			
	Summa	870,3		Summa	2 269,4

Följande sammanställning utvisar skattkamarväxelrörelsen för varje månad under andra halvåret 1955 (i mkr).

Månad	Marknaden		Netto	Tillfällig kredit i riksbanken	Total nettoförändring	Utelöpande belopp	Däraf		Affärsbankerna
	Emittrade	Inlösta					Riksbanken	Övriga växlar ¹	
			Netto				Tillfällig kredit		na
1955 1 juli	—	—	—	—	—	870,3	325,0	131,0	404,0
Juli*.....	100,0	171,0	— 71,0	+ 180,0	+ 109,0	979,3	505,0	98,0	376,0
Augusti ...	275,3	—	+ 275,3	— 140,0	+ 135,3	1 114,6	365,0	98,0	648,0
September*	136,0	187,3	— 51,3	— 15,0	— 66,3	1 048,3	350,0	84,0	595,0
Oktober...	247,4	—	+ 247,4	+ 375,0	+ 622,4	1 670,7	725,0	84,0	841,0
November*	144,0	223,1	— 79,1	+ 150,0	+ 70,9	1 741,6	875,0	6,0	843,2
December .	79,0	376,2	— 297,2	+ 825,0	+ 527,8	2 269,4	1 700,0	—	569,0
Summa	981,7	957,6	+ 24,1	+ 1 375,0	+ 1 399,1				

* Skatteuppbörd samt utbetalning till kommunerna av dem tillkommande skattemedel.

¹ Avser av riksbanken från affärsbanker övertagna växlar.

Under andra halvåret 1955 har riksgäldskontoret i marknaden utbjudit växlar till följande diskontosatser:

Växlar med löptid av ca 2 månader	1,9—2,1 %
» » » » » 3 »	2,1—2,3 %
» » » » » 4 »	2,2—2,4 %
» » » » » 5 »	2,4—2,6 %
» » » » » 6 »	2,5—2,6 %

Statsskuldens fördelning på förfallotider

I följande sammanställning har *statsskulden* uppdelats med hänsyn till de olika lånens återstående löptid den 31/12 1954, 30/6 1955 och den 31/12 1955.

	31/12 1954		30/6 1955		31/12 1955	
	Mkr	I %	Mkr	I %	Mkr	I %
Lån med en återstående löptid av högst 1 år	2 596	17	1 537	11	3 303	21
över 1 men högst 5 år	2 496	17	2 949	20	2 625	16
» 5 » » 10 »	1 362	9	809	6	990	6
» 10 » » 20 »	1 769	12	2 097	14	1 922	12
» 20 år	4 774	32	5 066	35	5 172	32
Amorteringslån	211	1	210	1	208	1
Lån utan bestämd återbetalningstid	1 852	12	1 856	13	1 861	12
Total statsskuld	15 059	100	14 524	100	16 081	100

Av sammanställningen framgår bl. a., att den del av statsskulden, som förfaller till betalning inom ett år, ökat med 10 % under andra halvåret 1955. Detta beror på att upplåningen under nämnda tid huvudsakligen skett mot korta skattkammarväxlar, som till största delen placerats i riksbanken.

Särskilda uppdrag åt riksgäldskontoret

Dekorering av första kammarens plenisal. Utredning i detta ärende pågår.

Stockholm den 10 januari 1956.

HERMAN KLING

AXEL STRAND

ERIK HAGBERG

GUSTAF V. NILSSON

WALD. SVENSSON

BERNHARD NÄSGÅRD

GÖSTA ANDERSSON

STEN WIDLUND

Riksgäldsdirektör

/ *Torsten Bjerlöw*

Sammandrag

av

Riksgäldskontorets balansräkning (i mkr)

Tillgångar

	1955 30/6	1955 31/12	Förändr.	
<i>Riksgäldsfonden</i>				
Uppköpta obligationer m. m.	4	3	—	1
Förskott och utlånta medel.....	9	13	+	4
Rörliga krediter åt vissa myndigheter.....	801	783	—	18
Vissa garantimedel.....	3	3	—	—
Fordran hos statsverket för vissa anslagsmedel	12	—	—	12
Fordran hos riksgäldskontorets kommissionärer för övertagna premieobligationer.....	20	13	—	7
Lån till vissa företag inom träindustrien.....	16	17	+	1
Kassaförstärkning åt statskontoret.....	2 650	3 715	+	1 065
Checkräkning hos riksbanken.....	11	4	—	7
Diverse.....	2	11	+	9
	3 528	4 562	+	1 034
<i>Kapitalinvesteringar</i>	13 412	13 932	+	520
Summa	16 940	18 494	+	1 554

Skulder

Riksgäldsfonden

Statsskulden

Fonderad statsskuld.....	12 503	12 501	—	2
Tillfällig statsskuld.....	2 021	3 580	+	1 559
	14 524	16 081	+	1 557
Förfallna obligationer.....	3	3	—	—
Förfallna kuponger m. m.	19	23	+	4
Icke disponerade medel tillhöriga vissa fonder	2	3	+	1
Oreglerade anslagsmedel.....	8	—	—	8
	32	29	—	3

*Tillgångar över skulder*¹

Statens eget kapital.....	2 384	2 384	—	—
Summa	16 940	18 494	+	1 554

¹ Motsvarar den del av statens kapitalinvesteringar, som finansierats av andra medel än låne-medel